

DAN ESPERANTA 2024: ZA SVIJET SVIH JEZIKA I BEZ JEZIČKE DISKRIMINACIJE

Član 2. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima jasno tvrdi da „sva prava i slobode utvrđene ovom Deklaracijom pripadaju svim ljudima bez bilo kakve razlike u pogledu rase, boje kože, spola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, imovine, rođenja, ili drugih okolnosti.“

To u sebi samom jasno osuđuje negiranje jezičkih ljudskih prava narodima, etničkim grupama, malim, slabim i politički neuticajnim zajednicama te implicitno naglašava potrebu borbe protiv jezičke diskriminacije.

Šta je jezička diskriminacija? Ona se dešava svaki put kad ljudi jači, snažniji, obrazovaniji, bogatiji govore na svojim maternjim jezicima ljudima drugih jezika, koji pokušavaju poruke razumjeti i na njih odgovoriti, ako su to sposobni uraditi. Radi se o nepravednom tretiranju drugih ljudi, koje je staro koliko i ropstvo, potcjenjivanje žena, nekažnjeno ubijanje slabih, ekonomsko izrabljivanje siromašnih zemalja, rasizam i slične nepravedne prakse.

Ali, postoji razlika u poređenju sa drugim diskriminacijama: jezička diskriminacija je često nepriznata od onih koji provode diskriminaciju, pa čak i od onih koji su diskriminirani.

Same Ujedinjene nacije, koje su jedino mjesto dijaloga kojim raspolaže naša planeta, ne provode u potpunosti ono što Deklaracija o ljudskim pravima implicira: svačiju jednakost da razumije i da bude shvaćen. One imaju nekoliko velikih jezika kao službene jezike, ali ustvari koriste samo neke od najvećih kada se obraćaju svijetu. Dalje, one su voljne slušati samo taj mali djelić svijeta koji je sposoban da odgovori na tim najvećim jezicima. Da li je to najefikasniji način da se mobilišu građani svijeta da bi se postigla rješenja važnih svjetskih problema, npr. ciljevi održivog razvoja, dijalog o klimi ili traženje mira?

Neki vodeći afrički političari sasvim jasno su priznali vezu između upotrebe maternjih jezika i razvoja, kao Julius Nyerere i Nelson Mandela, koji je jednom kazao: „Ako govorite čovjeku na jeziku koje on razumije, vi govorite njegovoj glavi, ali ako mu govorite na njegovom jeziku, vi govorite njegovom srcu!“

A mi trebamo mobilisati sva srca prema ciljevima Ujedinjenih nacija.

Rješenje koje predlažu govornici neutralnog svjetskog jezika esperanta je možda suviše futurističko da bi bilo provedeno u velikim razmjerama, ali zavrjeđuje da se za njega zainteresuje, jer je to jezik stvoren da bi u svijetu svako imao pravo da govori u svom okruženju svoj jezik, bez pritiska velikih jezika. Esperanto je stvoren da bi svi jezici živjeli, da bi se dijalog između različitih jezičkih grupa odvijao bez pritiska jednih na druge, na ravnopravan način, bez diskriminacije.

Mi ne pozivamo povodom ovogodišnjeg Dana esperanta, 26. Jula da vi učite esperanto samo da bi naučili još jedan jezik, čak ni zato što je on relativno lagan za učenje, već da razumijete šta je to jezička diskriminacija, ko je provodi i kako se može nadvladati komuniciranjem zasnovanom na jednakosti.